

Paano suriin ang isang pahayag na pangkasaysayan tungkol kay Pablo

Paano maihihiwalay ng mambabasa ang ebidensiya sa rekonstruksiyon?

Tinutukoy ng mahusay na paliwanag ang pahayag, kaugnay na sanggunian, at paraan ng pagbuo ng konklusyon. Magkakaibang tanong ang sinasagot ng mga teksto, inskripsiyon, manuskrito, heograpiya, at huling tradisyon. Mahalaga ang pagkakatatugma, ngunit hindi ito patunay ng mga walang-kaugnayang pahayag.

Magsimula sa tiyak na pahayag

Itanong kung ang napapatunayan ay tao, katungkulan, lugar, petsa, kilos, o iniulat na paniniwala. Nakatutulong ang inskripsiyon tungkol kay Galio sa paglalagay ng panahon ng kanyang pagiging proconsul; inilalagay naman ng Mga Gawa si Pablo sa harap niya. Sinusuportahan ng ugnayan ang kronolohiya, ngunit hindi binabanggit mismo ng inskripsiyon si Pablo. Ang manuskrito ay patotoo sa isang teksto, hindi sa petsa ng bawat pangyayaring isinasalaysay. Nagiging kapaki-pakinabang ang ebidensiya sa katumpakan, hindi lamang kahanga-hanga.

Mga sangguniang biblikal: Mga Gawa 18:12–17

Mga sanggunian: acts, chronology

Maghambing nang hindi binibilang nang doble

Maaaring magbigay-liwanag sa isa't isa ang Mga Gawa at mga sulat, ngunit kailangang suriin ang magkaibang layunin, pagkakasunod, at detalye. Kung maaaring may pag-asa sa iisang sanggunian, hindi awtomatikong dalawang malayang saksi ang dalawang salaysay. Pangunahing sariling patotoo sa mga sulat ang nakaraang pag-uusig ni Pablo at ang pagkakita niya sa muling nabuhay na Cristo. Ang tatlong salaysay sa Damasco sa Mga Gawa ay tatlong paglalahad sa loob ng iisang akda, hindi tatlong malayang dokumento.

Mga sangguniang biblikal: Galacia 1:13–24 · 1 Corinto 9:1 · 1 Corinto 15:3–11 · Mga Gawa 9:1–19 · Mga Gawa 22:3–16 · Mga Gawa 26:9–18

Mga sanggunian: letters, acts

Ipakita kapwa ang pananampalataya at argumento

Ipinahahayag ng pananampalatayang Kristiyano na muling nabuhay si Jesus at nakatagpo siya ni Pablo. Sinusuri ng kasaysayan ang patotoo, kapaligiran, at ibang paliwanag. Hindi nito dapat ikubli ang pananampalataya o ipalit ang matinding kumpiyansa sa argumento. Sabihin kung ano ang matibay, malamang, o bukas pa. Sa pagkilala sa di-tiyak na petsa at pinagtatalunang interpretasyon, nasusuri ang sentral na patotoo ayon sa tunay nitong ebidensiya.

Mga sangguniang biblikal: 1 Corinto 15:1–20 · Galacia 1:11–17

Mga sanggunian: letters

Mga sanggunian

- [acts] Acts 7–28; passage references are supplied in each section. <https://ebible.org/web/ACT.htm>
- [chronology] Pauline Letters chronology: Acts, the letters, dated external anchors, and explicitly qualified reconstructions. <https://paulineletters.com/explore/timeline>
- [letters] Romans through Philemon; passage references are supplied in each section. <https://ebible.org/web/>

Orihinal na nilalaman at mga larawan: CC BY 4.0. Hindi kasama ang teksto ng Bibliya at materyal ng iba.

Pauline Letters · CC BY 4.0 · <https://paulineletters.com/fil/explore/resources/examining-historical-evidence>